

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Hradec Králové

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

Hradec Králové je krajským městem Královéhradeckého kraje a jeho správní obvod (dále jen SO) tvoří 1 z 15ti krajských obvodů. Všemi parametry je největším obvodem v kraji:

- rozlohou 677 km²;
- počtem 81 obcí;
- počtem obyvatel 145 176, z nichž 93 035 žije v jádrovém městě.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Královéhradeckém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Hradec Králové	81	145 176	93 035	677
Dvůr Králové n. Labem	28	27 398	16 098	258
Jaroměř	15	19 458	12 678	139
Jičín	77	47 477	16 300	597
Rychnov n. Kněžnou	32	33 952	11 247	479
Trutnov	31	64 381	30 860	596
Průměr za kraj	30	36 863	17 944	317

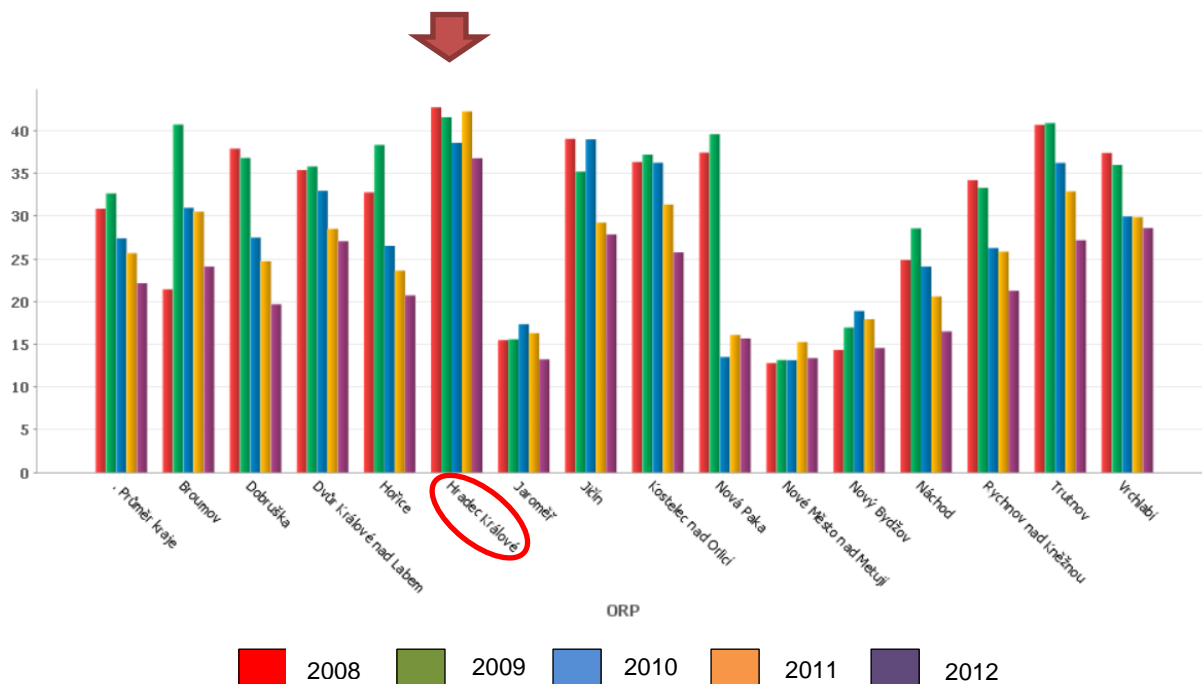
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdviženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Královéhradeckého kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 120.000 – 170.000 obyvatel (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Kladno, Liberec, Olomouc, Pardubice, Černošice, České Budějovice);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 77 – 85 obcí (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Jihlava, Jičín, Rakovník, Tábor, Černošice, České Budějovice);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 82.000 – 104.000 (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Liberec, Olomouc, Pardubice, Ústí nad Labem, České Budějovice).

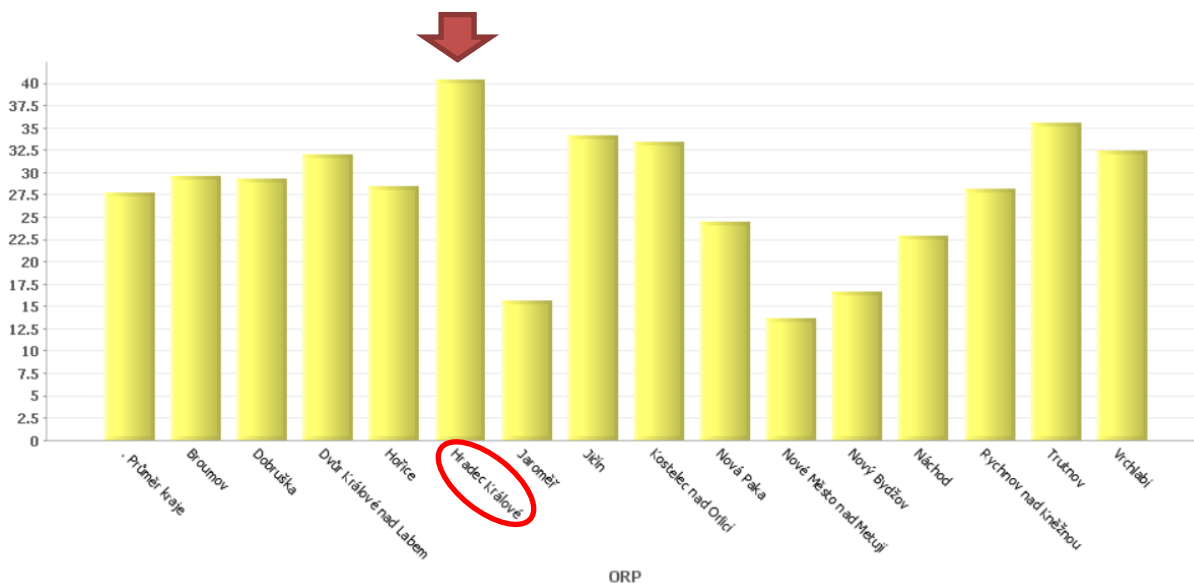
2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé především srovnání **běžných výdajů** SO ORP Hradec Králové **na obyvatele**, tedy nákladů spojených s každodenním provozem, s dalšími SO ORP v kraji. V průběhu sledovaných let 2008 – 2012 byly hodnoty za hradecký obvod, kromě r. 2010, vždy nejvyšší. Od začátku období však zaznamenaly pokles, který je ovšem patrný i u většiny ostatních obvodů. Celkově se posunuly ze 42,8 na 36,8 tis. Kč/obyv. a průměrná hodnota za celé období činí 40,4 tis. Kč/obyv. Viz obr. č. 1 a 2.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Královéhradeckého kraje) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

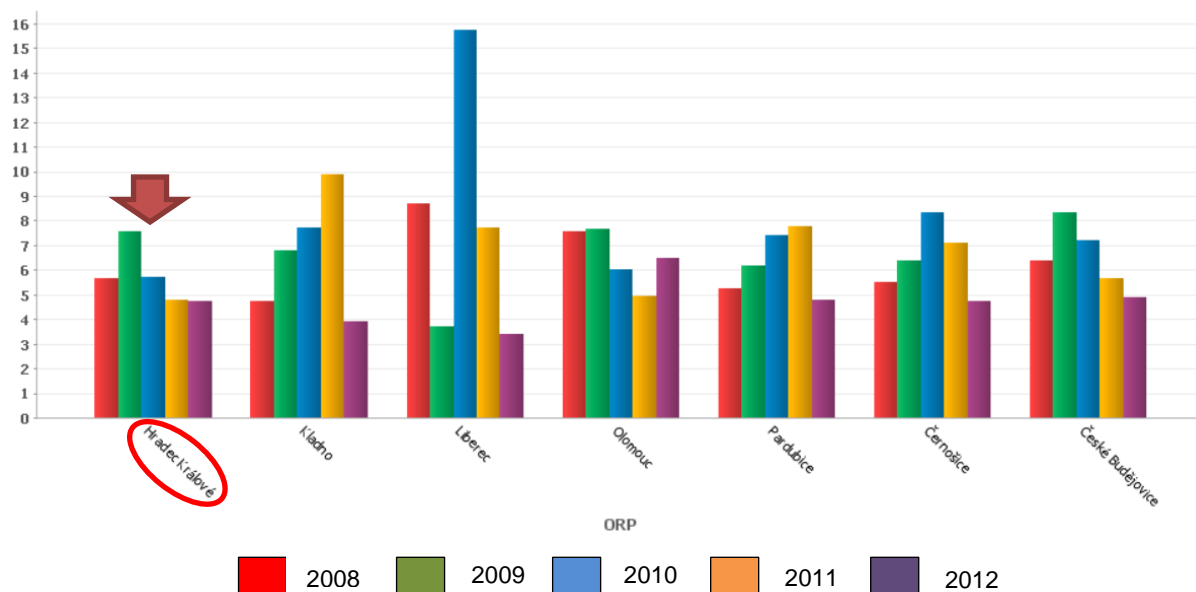

Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Královéhradeckého kraje) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

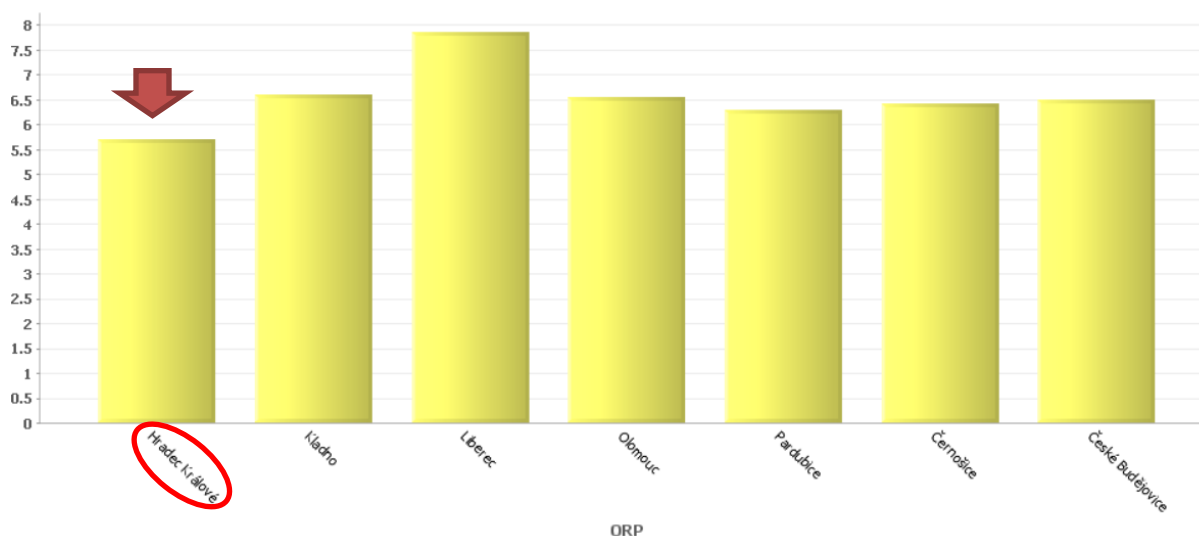

Další zajímavý pohled přináší u SO ORP Hradec Králové srovnání úrovně **kapitálových výdajů na obyvatele**. Jejich výše odráží investiční akce obvodů, a jak je z níže uvedeného obrázku zřejmé, u hradeckého obvodu patřily oproti běžným výdajům vždy k těm nižším, v r. 2010 a 2011 byly dokonce zcela nejnižší. Stejně tak je tomu i u průměrné hodnoty za celé období, která činí 5,7 tis. Kč/obyv. Celkově se od r. 2009 klesly ze 7,5 na 4,7 tis. Kč/obyv.

Obrázek 3: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 120.000 – 170.000) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Obrázek 4: Průměrné kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 120.000 – 170.000) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

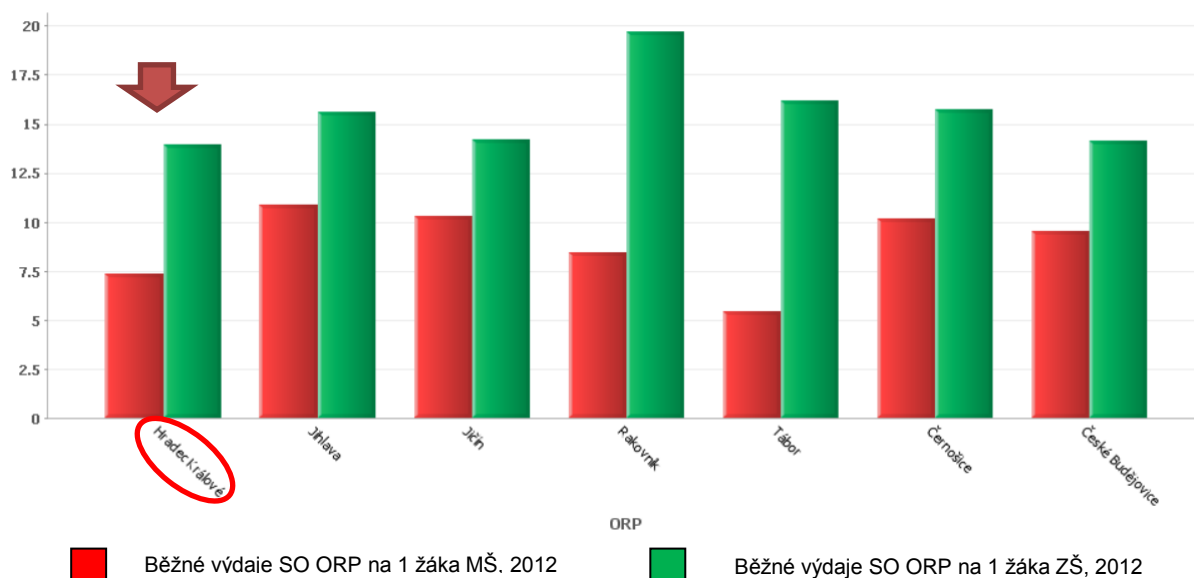

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

3. Předškolní a školní vzdělávání

Z hlediska předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Hradec Králové zejména porovnání výše **běžných nákladů na žáky základních a mateřských škol**. Hradecký obvod vykazuje mezi ostatními obvody s podobným počtem obcí jedny z nejnižších běžných výdajů na žáky, tzn. nákladů spojených s každodenním provozem: na žáky MŠ jsou 2. nejnižší a činí 7,34 tis. Kč, na žáky ZŠ pak zcela nejnižší při 13,94 tis. Kč. Situaci znázorňuje obr. č. 5.

Obrázek 5: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 77 – 85) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

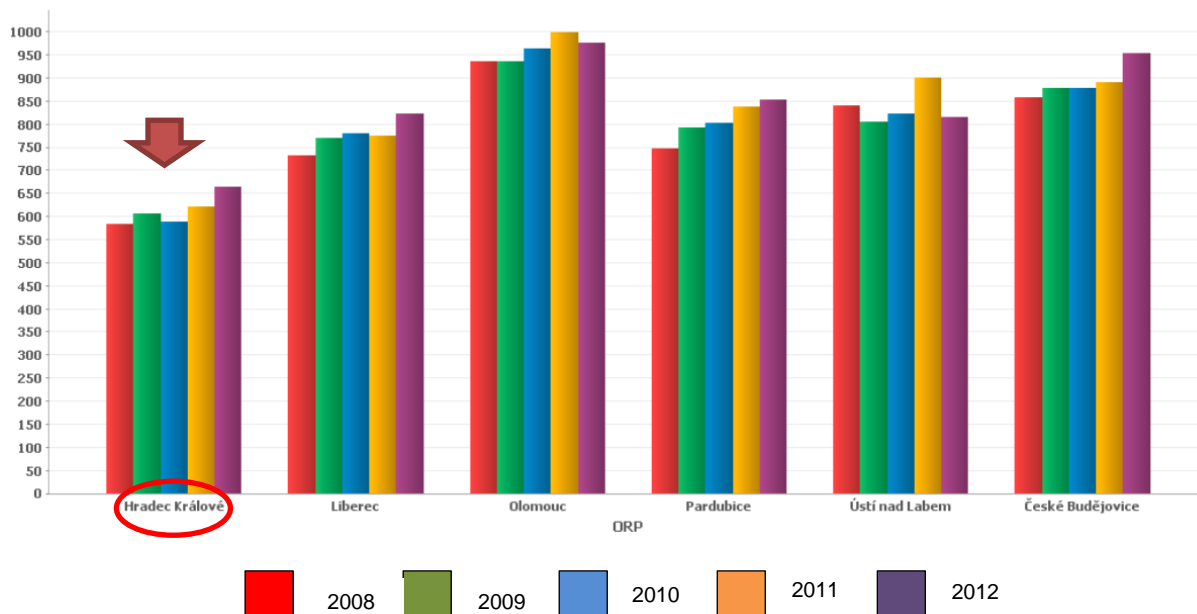
4. Odpadové hospodářství

V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu zajímavé srovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady**. Jedná se o tu položku rozpočtu, která se spotřebovává na běžné či provozní náklady obce spojené s odpadovým hospodářstvím. Mezi ostatními obvody vybranými dle kritéria velikosti jádrové obce vykazoval SO ORP Hradec Králové v období 2008 – 2012 trvale nejnižší úroveň, i když pomalu a pravidelně rostoucí: celkové neinvestiční náklady na odpady činily v r. 2008 583 Kč/obyv., v roce 2012 pak 662 Kč/obyv. (viz obr. č. 6). Že se jedná o nejnižší hodnoty mezi sledovanými obvody, potvrzuje i průměrná výše

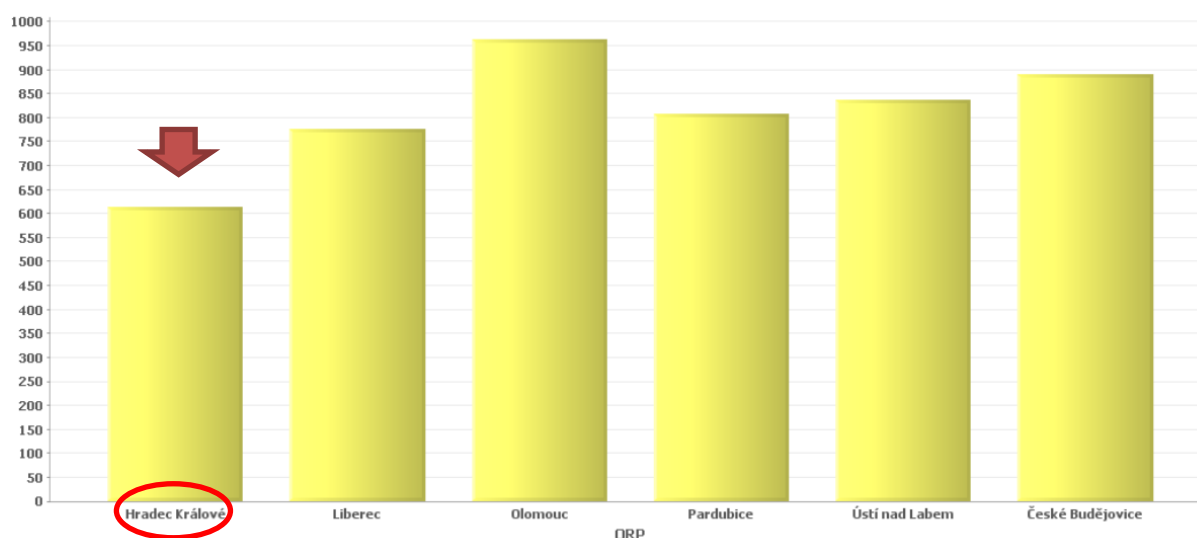
Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

612 Kč/obyv. Analogické výsledky přináší i komparace dle kritéria počtu obyvatel nebo obcí v obvodech.

Obrázek 6: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 82.000 – 104.000 obyv.) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012

Obrázek 7: Průměrné celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 82.000 – 104.000 obyv.) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Hradec Králové	
základní charakteristika	<p>Hradec Králové je krajským městem Královéhradeckého kraje a jeho správní obvod je všemi parametry největším obvodem v kraji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozlohou • počtem obcí • počtem obyvatel
ekonomická výkonnost	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na obyvatele • nízké kapitálové výdaje na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nízké běžné výdaje na žáky ZŠ a MŠ
odpadové hospodářství	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nízké celkové neinvestiční výdaje na odpady

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad